

JIJ BENT GELIEFD

Verkondiging bij Matteüs 3: 1-6 en 13-17

Ooit sprak ik een jonge vrouw, José. Ze is heel getalenteerd. Ze heeft veel gevoel voor vormen en kleuren en is modeontwerpster. Zo op het oog is ze succesvol, maar toch is ze niet gelukkig. We raken erover aan de praat. 'Ik ben geboren in Korea,' vertelt ze, 'en opgegroeid in een weeshuis. Toen ik twee was, ben ik geadopteerd en in Nederland terechtgekomen. Ik heb het getroffen, want ik ben in een heel warm gereformeerd gezin terechtgekomen. Mijn adoptieouders houden zielsveel van mij. Maar ik moet vaak denken aan mijn zusjes, die ook in dat weeshuis zaten. Ik heb het zoveel beter dan zij. Daarom voel ik me altijd schuldig. Waar heb ik dit bestaan aan verdiend?' We spraken er verder over, en we kwamen op het volgende beeld: zij ziet zichzelf als iemand die per ongeluk op een feestje terecht is gekomen, terwijl ze daar eigenlijk niet thuishoort. En daarom gaat ze extra haar best doen om te helpen: glazen inschenken, schoonmaken, afwassen ... Aangedreven door een permanent schuldgevoel is ze bezig om haar bestaan te verdienen. Maar het is nooit genoeg.

Wellicht herken je daar iets van. Dat er voortdurend zo'n stemmetje klinkt: ik deug eigenlijk niet. Zelfafwijzing. Sommige mensen hebben daar trouwens totaal geen last van. Die zijn arrogant – of subtieler: elegant arrogant. Maar is arrogantie niet de keerzijde van zelfafwijzing? Je kunt daarmee je onzekerheid verbloemen. Het is interessant om met die bril te kijken naar al die mannen op het wereldtoneel, met blauwe pakken en rode stropdassen. Je kunt last hebben van overschatting of van onderschatting. Het zijn twee uitersten, maar meestal is het subtieler. In beide gevallen ga je voorbij aan de werkelijkheid. Je bent een mens. Met mooie kanten, met moeilijke randjes. In ieder geval niet perfect. De Bijbel noemt dat zonde. De beste definitie daarvan is: dat we ons doel als mens missen. Naar mijn idee is het bevrijdend om dat te erkennen. We zijn zondige mensen. Niet bedoeld om je neer te drukken, maar om eerlijk naar jezelf te kijken. De vraag is dan: hoe leef je daarmee?

We gaan in gedachten naar de Jordaan. Daar staat Johannes de Doper. Met zijn mantel van kameelhaar ziet hij er woest uit. Hij houdt ook woeste preken – het zijn echte donderpreken: 'Bekeer je, want het Koninkrijk van God is nabij. Gooi het roer om in je leven, want Gods nieuwe wereld staat voor de deur.' En gek genoeg trekt deze boodschap veel mensen. Het is bepaald geen knuffeltheologie. Alsof ze aanvoelen: 'Deze man heeft gelijk, want ik doe het ook niet goed.' Massaal laten ze zich dopen. Er staat bij: 'terwijl ze hun zonden beleden.' Ze erkennen: 'op allerlei punten voldoe ik niet aan mijn bestemming.'

Ze staan allemaal in de rij om gedoopt te worden. Maar er staat ook iemand tussen met een ander accent. Hij komt uit Galilea, honderd kilometer verderop. Het is Jezus, Hij wil ook gedoopt worden. Johannes, die blijkbaar doorheeft wie Hij is, wil daar niets van weten. 'Dit is de omgekeerde wereld, ik zou juist door U gedoopt moeten worden!' Want als er één is die het niet nodig heeft om zich te bekeren en zich te laten dopen, dan is het Jezus wel. Maar Jezus kiest ervoor om ook in de rij te gaan staan, tussen al die mensen. Hij kiest ervoor om solidair met ons te zijn. Hij voegt zich tussen ons, zondige mensen. Het is de weg van de deemoed. Hij is niet de triomfantelijke redder die met machtsvertoon wel even orde op zaken stelt. Hij gaat de weg omlaag, wij mensen willen omhoog. Maar Hij zegt: 'Dat is de manier waarop gerechtigheid tot vervulling wordt gebracht.' 'Dat is de manier om de wil van God helemaal te doen.'

Jezus gaat kopje-onder in het water van de Jordaan. Het water waarin al die zonden van al die mensen zijn afgespoeld. Dat is ook de kern van de doop: het is reiniging. Alles wat mis is in je leven, al het kwaad dat aan je kleeft, wordt van je afgespoeld.

In dat vieze badwater wordt Jezus gedoopt. Als Jezus weer omhoogkomt uit het water, gaat de hemel open en komt er een duif omlaag. De Geest van God daalt op Hem neer. Er klinkt een stem uit de hemel: 'Dit is mijn geliefde Zoon, in Hem vind ik vreugde.' Nu kun je denken: dat is mooi voor Jezus. Je zult dat maar te horen krijgen! Het is de ultieme bevestiging. Mooi ook voor de mensen die dat meemaken. Maar ik ben er diep van overtuigd dat deze woorden ook voor jou bedoeld zijn. De hemel gaat open. Er klinkt een stem die jou zegt: 'Jij bent mijn geliefde kind, ik heb welbehagen in jou.' Wij zouden zeggen: 'Wat ben ik toch blij met je.'

Krijg je dat weleens te horen, dat iemand dat tegen je zegt? Niet 'ik gedoog je', niet 'als je je best doet, mag je blijven', niet 'ik aanvaard je', ook niet 'ik mag je wel', maar: Wat ben ik blij met je. 'Jij bent geliefd.' Wat doet dit met je, als je deze intieme en tedere stem hoort? Kun je dit ontvangen? Want dat spreekt niet vanzelf. Misschien vind je jezelf niet de moeite waard. Of ben je cynisch geworden. Cynisme waardoor je, door de wonden die je hebt opgelopen, een muur rond je hart hebt gebouwd. Je kunt dan geen liefde meer geven, maar ook niet ontvangen. Maar het verlangen zit er natuurlijk nog. En als je je daarvan bewust wordt, kunnen er openingen in die muur komen. Liefde ontvangen kan moeilijker zijn dan het lijkt.

Ik sprak Jos. Hij lijdt aan een chronische darmziekte. 'Daardoor ben ik niet altijd de gezelligste thuis, maar mijn partner blijft van me houden – onvoorwaardelijk. Ik vind dat fijn, maar ook confronterend. Ik kan dat niet altijd teruggeven. Die onvoorwaardelijke liefde vind ik soms ook een last.'

Jezus zegt: 'Kom bij mij, als je moe bent en onder lasten gebukt gaat, en Ik zal je rust geven. Neem mijn juk op je, want dat is zacht.' Een zacht juk, dat klinkt tegenstrijdig. Maar we dragen allemaal harde, talloze jukken. Want wat moet er veel! Van onszelf, van de verwachtingen die anderen van ons hebben, of waarvan we denken dat anderen die van ons hebben. Augustinus zegt: 'Dat zachte juk zijn de armen van liefde die Christus om je heen slaat.' Wil je dat toestaan?

Wat is de essentie van geloven? Is dat: keurig en fatsoenlijk leven? Is dat: voor waar houden wat de kerk allemaal leert? Volgens mij begint het ergens anders: dat je luistert naar die zachte stem die tegen je fluistert: 'Jij bent mijn geliefde kind, wat ben ik blij met je.' Let wel: dit hoef je niet te verdienen. Jezus had op dat moment ook nog niets gedaan. Het is een startpunt. God kijkt niet naar je leven en als de eindevaluatie goed is, dat je dan te horen krijgt: 'Ik ben blij met je.' Nee, deze stem klinkt al vóór onze geboorte, als je nog niet eens de kans hebt gehad om te presteren.

En als we kleine kinderen dopen, zoals Xavier dadelijk, maken we dit zichtbaar. Hoe kun je een goed leven leiden dat van betekenis is? Dat willen we allemaal, nietwaar? Veel mensen gaan dan hun best doen, zetten zichzelf aan het werk. Maar voordat je het weet, ga je waarde ontnemen aan het feit of dat wel lukt. Wij ontnemen onze identiteit aan wat we tot stand brengen, aan wat we hebben, en hoe anderen over ons spreken. Zolang dat lukt, stellen we wat voor. Maar het focust je op eigen succes. Je komt snel in competitie met anderen.

Maar het is een wankelende basis – heb ik zelf ook gemerkt. Steeds moet ik weer de stilte zoeken. Iedere keer weer moet ik die andere stemmen in mijn hoofd tot zwijgen brengen en luisteren naar die ene stem die tegen mij zegt: 'Jij bent mijn geliefde kind, wat ben ik blij met je.' Ik heb mijn hele leven nodig om die stem te horen, maar vooral ook om daaruit te leven. Want als je daar echt mee leert leven, zul je opener, ruimhartiger, rustiger in het leven staan. Wie wil dat nou niet?

Of de hemel open gaat en de Geest op je neerdaalt – dat heb je niet in de hand. Maar je kunt wel in deemoed het water instappen en zeggen: 'Hier ben ik, met alles wat misgaat.' En als je dan stil wordt, kun je die zachte stem van de liefde horen: 'Jij bent geliefd.'

Amen.